

Rafał Ruta

NOWE STANOWISKA *MACRONYCHUS QUADRITUBERCULATUS* PH. MÜLLER, 1806 (*INSECTA: COLEOPTERA: ELMIDAE*) W RZECIE GWDZIE (ZACHODNIA POLSKA)

New localities of *Macronychus quadrituberculatus* Ph. Müller, 1806 (*Insecta: Coleoptera: Elmidae*) in the river Gwda (Western Poland)

ABSTRAKT: W artykule podano dwa nowe stanowiska *Macronychus quadrituberculatus* w dolnym odcinku rzeki Gwdy w pobliżu miejscowości Ujście (NW Polska). Gwda jest drugą rzeką w dorzeczu Odry, w której stwierdzono występowanie tego chrząszcza. Większość krajowych stanowisk *M. quadrituberculatus* odnotowano we wschodniej części Polski, w dorzeczu Wisły. Zebrano informacje o znanych stanowiskach omawianego gatunku w Polsce, przedyskutowano jego zagrożenie i wzrost liczby stanowisk.

SŁOWA KLUCZOWE: *Macronychus quadrituberculatus*, *Elmidae*, rozmieszczenie, nowe stanowiska, Polska.

ABSTRACT: Two new localities of *Macronychus quadrituberculatus* in the lower Gwda river near Ujście (NW Poland) are reported. Gwda is the second river in the Odra River Basin, where *M. quadrituberculatus* was found. Most localities of the species studied are located in E Poland, in Vistula River Basin. Polish records of the studied species are listed, threat status and recent growth of number of records are discussed.

KEY WORDS: *Macronychus quadrituberculatus*, *Elmidae*, distribution, new records, Poland.

Wstęp

Macronychus quadrituberculatus (ryc. 1) to chrząszcz z rodziny osuszkowatych (*Elmidae*) występujący w Europie od Hiszpanii po Rosję, wykazany także wykazany także z północnej Afryki (Maroko) (Jäch et al. 2006). Związany jest z nizinnymi, średnimi i dużymi rzekami. Zarówno larwy, jak i imagines żyją na zanurzonej w wodzie martwym drewnie. Dzięki tzw. oddychaniu płastronowemu chrząszcze oddychają tlenem rozpuszczonym w wodzie, bez konieczności

wynurzania się. Pod wodą obserwowano również kopulację (Kovács et al. 1999). Ciekawostką jest długowieczność chrząszczy z rodzaju *Macronychus*. W warunkach laboratoryjnych imagines północnoamerykańskiego *M. glabratus* Say przeżyły ponad 10 lat (Brown 1973).

Omawiany gatunek jeszcze 30 lat temu (Burakowski et al. 1983) znany był w Polsce z zaledwie trzech historycznych stanowisk z II poł. XIX wieku. W 1988 r. jeden osobnik został zwabiony do światła w Beskidzie Wschodnim (Babula 1991), dzięki czemu